

D ů v o d y:

Opodstatněn jest dovolací důvod §u 503 čís. 4 c. ř. s., neboť nelze přistoupiti k právnímu názoru odvolacího soudu, že svépomocný prodej dle čl. 343 obch. zák. lze provést po případě také jiným způsobem, než zákonem předepsaným. Prodej, jenž nebyl proveden dle předpisů čl. 343 obch. zák., není svépomocným prodejem ve smyslu obchodního zákoníka a kupující není povinen trpěti, by byl proti němu uplatňován ani tehdy, kdyby byl pro něho příznivějším. Právem poukazuje dovolatel k tomu, že v případě, že zboží podléhalo zkáze, nebylo toliko zapotřebí předcházející pohrůžky a dodává se k tomu, že důsledkem toho, že prodej dle předpisů čl. 343 obch. zák. provést by nebylo lze, by bylo jedině, že prodávající by práva jemu dle čl. 343 obch. zák. propůjčeného prostě použití nemohl a že by mu bylo toliko zůstaveno, složit zboží na soudě (§ 1425 obč. zák.) a kdyby tak učiniti nechtěl anebo nemohl, zažalovati kupní cenu, jakmile stala se splatnou nebo od smlouvy odstoupiti, jako by nebyla k místu přišla (čl. 354, 356 obch. zák.). Zachování zákonem předepsané formy svépomocného prodeje ve smyslu čl. 343 odstavce druhý obch. zák. sprostiti mohl by ho jedině kupující sám. Dle zjištění nižších soudu se žalobce při prodeji sporných jablek nezachoval dle shora zmíněných předpisů; prodej těchto jablek továrně na marmeládu v H. se ztrátou 28 Kč při jednom metrickém centu, celkem tedy 2800 Kč, nestal se proto na účet žalovaného a nemůže žalobce na něm žádati, by mu tento rozdíl mezi dojednanou a utrženou kupní cenou nahradil. Utrpěl-li tím žalobce nějakou škodu, zavinil si ji sám svým nezákonným postupem.

Čís. 2335.

V tom, že předseda sděloval přisedícím výsledky přeličení, vedeného česky, jazykem německým, a že porada konala se jazykem německým, nelze ještě spatřovati důvod zmatečnosti dle §u 477 čís. 2 c. ř. s.

K pojmu zmatečnosti dle čís. 9 §u 477 c. ř. s.

Zaplacení členského podílu není podmínkou nabytí členství ve společenstvu výrobním a hospodářském dle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák.

Osoba, částečné svéprávnosti zbavená, nemůže se bez svolení podpůrce a opatrovnického soudu státi členem zapsaného společenstva s ručením neobmezeným.

Nevěděl-li smluvník, uzavíraje smlouvu, že druhý smluvník jest ku smlouvě neschopným, jest smlouva hned od původu neplatnou a nemůže dodatečným schválením dojíti platnosti.

Ustanovení §u 865 obč. zák. platí i o smlouvách oboustranných.

(Rozh. ze dne 28. února 1923, Rv I 1362/22.)

Žalobce, částečně svéprávnosti zbavený, domáhal se určení, že jest členem zažalovaného družstva invalidu, zapsaného společenstva s r. neobm. Žalované družstvo namítlo mimo jiné, že žalobce podíl neupsal

aniž zaplatil a že v době tvrzeného jím vzniku společenstevní smlouvy ke vstupu do společenstva neměl svolení podpůrce a opatrovnického soudu. Procesní soud první stolice žalobu zamítl a uvedl ohledně této námitky v d ů v o d e c h: Podle §u 4 cís. nař. ze dne 23. června 1916, čís. 207 ř. zák., jest osoba, svéprávnosti částečně zbavená, na roveň postavena dospělému nezletilci a obdrží podpůrce, jenž má práva a povinnosti poručníka, a jemuž podle §u 5 téhož cís. nař. náleží, spravovati jmění takové osoby podle předpisů §u 222—248 obč. zák. Podle §u 244 obč. zák. jest nezletilec sice oprávněn, aby si vydělával dovoleným jednáním bez svolení poručníka, avšak bez schválení poručenstva nemůže ze svého nic zciziti, ani se zavazovati, a podle §u 233 téhož zákona nesmí vůbec poručník při jednáních, jež nenáleží k řádnému provozu poručenstva hospodaření a jsou větší důležitosti, nic podniknouti bez soudního svolení. Přistoupení žalobce za člena družstva (uzavření společenstevní smlouvy), dlužno považovati za jednání, které nenáleží k obvyklému provozu žalobcova hospodaření a jest větší důležitosti, neboť členství ve společenstvu s neobmezeným ručením, jako je žalované družstvo, zavazuje člena podle §u 53 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. k ručení celým jměním za veškeré závazky společenstva, pokud k jejich krytí nestačí v případě likvidace neb úpadku jmění společenstva. Měl proto žalobce potřebí ku přistoupení za člena žalovaného družstva svolení opatrovnického soudu, pokud se týče bylo zapotřebí uzavření smlouvy společenstevní opatrovnický schváliti, a ježto takového svolení si žalobce nevyžádal, a smlouva společenstevní dodatečně opatrovnický schválena nebyla, smlouva ta platně k místu nepřišla a, pokud uzavřena nebyla, byla neplatnou. Jedná se nyní o to, zda dodatečným schválením této smlouvy se strany žalobce po zrušení jeho odprávnění smlouva, původně neplatná, obživla a může-li proto žalobce se jí nyní s úspěchem dovolávati. Soud je toho náhledu, že nikoliv. Společenstevní smlouvou běrou na se obě strany vzájemná práva a závazky a to ihned uzavřením smlouvy. Nelze proto připustiti a není ani možno, by smlouva stala se účinnou pro obě strany teprve za delší dobu, smlouva taková musí býti buď hned z počátku platná anebo vůbec již platnosti nabýti nemůže. Jen v těch případech, kde opatrovanec smlouvou na sebe závazek bere a prohlášením nebo jednáním po nabytí svéprávnosti závazek tento uzná, smlouva prohlášením obživne, na př. vypůjčí-li si nezletilec peníze a po nabytí zletilosti úroky splácí, nikoliv však v těch případech, kde obě strany práva a závazky vzájemně na sebe běrou, tudíž při smlouvách dvoustranných, při nichž by obě strany prohlásiti musily po odpadnutí překážky, že na smlouvě trvají; pouze jednostranné prohlášení dřívějšího opatrovance k obživnutí smlouvy nestačí. Že žalované družstvo takového prohlášení učinilo, žalobce ani netvrdí, prohlášení jedině jeho samotného k obživnutí smlouvy nestačí, takže smlouva vůbec neobživla, a žalobce ze smlouvy původně neplatné nároku na uznání členství k družstvu žalovanému odvozovati nemůže. O d v o l a c í soud rozsudek potvrdil mimo jiné z těchto d ů v o d ů: Zmatečnost rozsudku a celého předcházejícího řízení shledává odvolatel v tom, že soud první stolice nebyl řádně obsazen (§ 477 čís. 2 c. ř. s.), zmatečnost rozsudku sama pak dále v tom, že

rozsudek sám sobě odporuje (§ 477 čis. 9 c. ř. s.). Výtku onu opírá žalobce o to, že předseda senátu již při ústním jednání, ač bylo vedeno česky, sděloval přisedicím návrhy a výsledky jednání v řeči německé a že také bylo v jednací síni slyšeti, že porady daly se v jazyku německém. Z toho že musí odvolatel souditi, že přisedicí třeba rozumějí česky, přece nebyli s to, sledovati celý postup českého jednání tak, aby si mohli přímo z vlastního názoru učiniti svůj úsudek, nýbrž že bylo již třeba překladu, ohledně něhož však není záruky, že stal se objektivně správně. Úřední zprávou předsedy senátu je prokázáno, že soudce laik je češtiny úplně mocen, že přisedicí, rada vrchního zemského soudu S., českému jazyku rozumí a jej v písmě ovládá, byť nemohl každou větu zběžně pronésti a že jen vzhledem k této okolnosti mluvilo se při poradě německy. Nelze proto míti za to, že se přisedicím soudcům nedostávalo zákonné kvalifikace ku projednání sporu v českém jazyku. Když pak žalobce sám uvádí, že předseda přednesl při ústním jednání všechny návrhy a výsledky ústního jednání přisedicím v řeči německé, jest z toho vidno, že měl žalobce (jeho právní zástupce) možnost kontrolovati, zda sdělení ta jsou správná a po případě činiti výtky, k čemuž však dle obsahu spisu nedošlo. Z úřední zprávy předsedy senátu vychází dále, že také zapisovatel ovládá jazyk český. Proti protokolování nebyly činěny výtky (§ 196 c. ř. s.). Ostatně by nedostatek zákonné kvalifikace zapisovatelovy nezakládal zmatečnosti i dle Šu 477 čis. 2 c. ř. s., jelikož zapisovatel, i když nutno ho přibrati k jednání, není členem (nalézacího) soudu, o němž mluví předpis ten a nemá účasti na rozhodování. Nesprávné protokolování mohlo by býti nejvýše duvodem vadnosti řízení, nikoliv však duvodem zmatečnosti řízení nebo rozsudku. Ani zmatečnosti ve smyslu Šu 477 čis. 9 c. ř. s. tu není. Výtku, že rozsudek sám sobě odporuje, opírá žalobce o to, že první soud přes to, že žalované družstvo uznalo pravost, pokud se týče správnost listin (protokolu a presenční listiny o ustavující schůzi ze dne 9. května 1919), a přes to, že také pravost stavby byla doznána, dospěl ku přesvědčení, že František J. a Vilém B. nepokládali se za členy družstva, že Vilém B. členem družstva vůbec nebyl a že žalované družstvo teprve před žalobou zvědlo, že žalobce byl pod opatrovnictvím, což prý však odporuje obsahu oněch listin; vytýká dále, že rozsudek je v rozporu sám s sebou ohledně doby, kdy jednotliví členové učinili písemné přihlášky, kdy upsali (zaplatili) členské podíly a kdy nabyli členství družstva a dovozuje, že jak jednotlivá zjištění, tak závěry prvního soudu jsou ve vzájemném rozporu. Avšak, i kdyby tomu bylo tak, nebylo tu zmatečnosti ve smyslu Šu 477 čis. 9 c. ř. s. Podle tohoto ustanovení je rozsudek zmatečným jen tehda, když vlastní rozsudek, to jest nález rozsudečnů, je sám v sobě v rozporu, když jednotlivé jeho části nemohou vedle sebe logicky obstáti, nýbrž se navzájem vylučují, takže z nálezů rozsudečného nelze seznati spolehlivě, co vlastně bylo žalobci přiznáno, neb oduznáno, nebo když pro rozhodnutí nejsou uvedeny žádné duvody nebo takové, že podle nich nelze rozhodnutí vůbec přezkoumati. Takovými vadami však rozsudek stížen není. I kdyby duvody rozhodovací se v tom či onom směru rozcházeły, nebo kdyby skutková zjištění nebo závěry ať skutkové, nebo právní ne-

byly správné nebo logické, nebylo by tu zmatečnosti rozsudku, nýbrž nejvýše nesprávné ocenění výsledků jednání a důkazů, nesprávné posouzení skutkové nebo právní nebo jiná vadnost řízení nebo rozsudku, o čemž však bylo by rozhodnouti teprve po ústním jednání odvolacím. Bylo proto odvolání, pokud se opírá o důvod zmatečnosti dle §u 477 čis. 2 a 9 c. ř. s., podle §§ 471 čis. 5 a 473 c. ř. s. odmítnouti již v zasedání neveřejném. Žalobce zastává názor, že, jakmile byly stanovy obchodním soudem schváleny a do rejstříku zapsány, platí pro posuzování právoplatnosti členství výhradně stanovy a nikoliv již předpisy občanského zákoníku a že proto soud první stolice nebyl ani oprávněn zkoumati, zda přístup žalobce za člena družstva odpovídal ustanovením občanského zákona, čili nic. Názor ten je právně mylným. Připouští-li stanovy družstva, by za jistých okolností členství přešlo na osobu, jež není úplně svéprávnou, nelze z toho dovozovati, že osoba, již se nedostává úplně svéprávnosti, může bez svolení poručenského neb opatrovnického soudu přistoupiti za člena společenstva s ručením neobmezeným a bráti tak na sebe neobmezené ručení za všechny dluhy a závazky společenstva ve smyslu §u 53 zák. o společenstvech. Jde tu o právní jednání, jež nepatří k obyčejné řádné správě jmění, nýbrž o úkon větší důležitosti, k němuž nestačí ani svolení zákonného zástupce, nýbrž třeba schválení soudního (§ 233 obč. zák.). Tento požadavek nemohou stanovy družstva, byť i byly soudem rejstříkovým schváleny, ani odstraniti ani nahraditi. V ostatním poukázati je na rozhodovací důvody prvního soudu, jenž také případně dovodil, že přístup původně neplatný nemohl by nabýti platnosti a účinnosti ex tunc ani dodatným schválením žalobcovým po tom, když částečné jeho odprávnění bylo zrušeno. Uvážiti je při tom zejména, že přístup ku společenstvu zakládá nejen práva a povinnosti mezi členem a společenstvem, nýbrž i závazky člena vůči věřitelům společenstva, tedy vůči osobám třetím. Ani na ustanovení §u 865 obč. zák. nemůže se žalobce důvodně odvolávat. Ustanovení toto předpokládá, že straně svéprávné je známo, že druhý smluvník nemá způsobilosti, aby se bez svolení soudu samostatně zavazoval a že přes toto vědomí uzavírá s ním právní jednání, svolujíc k tomu, aby byla vázána, dokud o schválení nebude rozhodnuto. Nelze usuzovati, že by bylo žalované družstvo přijalo žalobce za člena, kdyby bylo vědělo, že je částečně zbaven svéprávnosti a tudíž nezpůsobilým samostatně se zavazovati. Tvrzení odvolatelovo, že šlo by tu nejvýše o omyl, týkající se pouze vlastnosti druhého smluvníka, o omyl nepodstatný, jenž není na újmu účinnosti smlouvy, není správné. Omyl týkal by se vlastnosti, od níž by závisela platnost a účinnost smlouvy samé, šlo by tedy o omyl podstatný, bez něhož by bylo ke smlouvě vůbec nedošlo (§§ 871 a 873 obč. zák.) a to o omyl žalobci z okolností zřejmý.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolací důvod §u 503 čis. 1, správně 4 c. ř. s., shledává dovolatel v tom, že zmatečnost rozsudku prvního soudu a řízení jemu předcházejícího dle §u 477 čis. 2 c. ř. s. proto, že rozhodující soud nebyl řádně

obsazen, a dle Šu 477 čís. 9 c. ř. s. pro vadnost rozsudku a jeho rozpor sama s sebou nebyly odvolacím soudem uznány. Než stalo se tak právem. Dovolatel odkazuje se na rozhodovací důvody napadeného rozsudku, v podstatě správné. Podotýká se, že obsazení soudu odpovídalo platným zákonným předpisům, zejména Šu 7 zákona ze dne 1. srpna 1895, čís. 111 ř. zák. a Šu 32 odstavec čtvrtý zákona ze dne 27. listopadu 1896, čís. 217 ř. zák. a že pro zmatek, že rozsudek sám sobě odporuje, se předpokládá rozpor v rozsudkovém nálezu a nikoli snad jen v jeho důvodech. Lze připustiti, že zaplacení členského podílu není podmínkou nabytí členství ani dle stanov žalovaného družstva, ani dle zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák. Avšak žalobce se členem žalovaného družstva nestal, protože jeho přihláška za člena družstva dle zákona byla původně neplatnou, takže ani pozdějším schválením platnou státi se nemohla. Dovolatel odkazuje se po této stránce na důvody nižších soudů a podotýká se na vývody dovolací toto: Přihlášení se žalobce za člena žalovaného družstva vyžadovalo schválení opatrovníckého soudu již proto, že jde o společenstvo s ručením neobmezeným, jehož členové ručí dle Šu 53 zákona ze dne 9. dubna 1873, čís. 70 ř. zák., pokud se týče dle čl. VIII. b) stanov žalovaného družstva za všechny závazky družstva, pokud k jejich úhradě v případě úpadku nebo likvidace jeho jmění nestačí, rukou společnou a nedílnou, celým svým jměním, a nemůže se proto žalobce dovolávat ustanovení Šu 246 obč. zák. s poukazem na čl. X. družstevních stanov, dle něhož každý člen musí býti zřízcem družstva a jako takový běře měsíční služné. Ostatně lze přisvědčiti dovolateli, že § 865 obč. zák. nerozeznává, zda se jedná o smlouvy jednostranné či oboustranné a že dodatečné schválení takových smluv nezletilcem (částečně odprávněným) po nabytí zletilosti (opět nabytí svéprávnosti) jest možným a že se jím stane smlouva platnou tak, jako by byla hned původně bývala platně dojednána. Dovolatel jest však na omylu, míní-li, že to platí také tenkrát, když svéprávná strana nevěděla, že jedná se stranou, která se sama zavázati nemůže. Opak toho § 865 předpokládá, stanově, že svéprávná strana od smlouvy až do dojití schválení odstoupiti nesmí a že může toliko žádati přiměřenou lhůtu k vyjádření. Ustanovení Šu 866 obč. zák., dle něhož ten, kdo l s t i v ý m z p ů s o b e m p ř e d s t í r á, že je způsobilým smlouvy uzavírati a tím druhého, jenž nemohl se o tom lehkou přesvědčiti, v omyl uvedl, je povinen dáti zadostiučinění, neupravuje povinnost smluvní, nýbrž povinnost z provinění a nepřichází již proto zde v úvahu. Dovolává-li se však žalobce komentáře Stubenrauchova a systému Krainze-Ehrenzweiga, přehlíží, že právě tyto dva spisovatelé stojí úplně na stanovisku jím odepřeném, neboť Stubenrauch učí, že strana smlouvy schopná, která se stranou ku smlouvě neschopnou, pokud se týče s jejím zákonitým zástupcem, smlouvu dojednati chce, jest slibem svým vázána a musí vyčkati, bude-li smlouva schválena či nic, a Krainz-Ehrenzweig (1920 II. svazek I. polovice: § 313 str. 128), že dlužno v takovém případě za to míti, že strana svéprávná, již vlastnost druhé strany (nezletilost a pod.) jest z n á m a, chce tak dlouho býti zavázanou, až schválení uděleno býti může. Jestliže tedy žalované družstvo, pokud se týče jeho zakladatelé, nevěděli, že žalobce byl

v době, kdy se za člena družstva přihlásil, zbaven svéprávnosti, nejedná se o smlouvu ve smyslu §u 865 obč. zák., nýbrž o smlouvu od původu neplatnou, která se platnou státi nemohla ani tím, že ji po nabytí svéprávnosti schválil. Povinnosti, přeptati nebo dotazovati se v příčině žalobcovy svéprávnosti žalované družstvo nemělo, neboť nejde o žalobu družstva na žalobce o zadostiučinění dle §u 866 obč. zák., nýbrž o jeho žalobu na družstvo o uznání členství.

Čís. 2336.

V řízení směnečném lze do konce ústního jednání v první stolici přednésti nové skutečnosti a nabídnouti nové důkazy k opodstatnění námitek vznesených proti směnečnému platebnímu příkazu ve lhůtě §u 557 c. ř. s.

Nespravedlivou a bezdůvodnou bázeň nelze spatřovati v tom, že dlužník byl přiměn k podpisu směnky vyhrůžkou trestního udání.

(Rozh. ze dne 23. února 1923, Rv II 111/23.)

Procesní soud první stolice ponechal k námitkám žalovaného směnečný platební příkaz v platnosti a uvedl mimo jiné v důvodech: V první řadě dlužno uvést, že námitky žalované strany, jakož i skutkové přednesy sloužící námitkám těmto za podklad, pokud obě nesouhlasí s písemnými směnečnými námitkami žalovaného, se odmítají jako nepřipustné a opožděné, poněvadž nebyly ohlášeny ve třídní lhůtě neprodlužitelné (konečné), tak že po uplynutí této lhůty jest s nimi žalovaná strana vyloučena (§ 557 c. ř. s.). Důsledkem toho lze se zabývatí toliko námitkami, jež podala žalovaná strana včas. Žalovaný namítá též neplatnost žalobní směnky, poněvadž prý poupis na něm byl vynucen pohrůžkou trestního oznámení a skutečným násilným zadržením v kanceláři právního zástupce žalující banky. Uvádějí sice svědek T. a K., že T. i právní zástupce žalobkyně hrozil žalovanému, že když nezaplatí nebo nepodepíše směnek, bude na něho učiněno trestní oznámení. Naproti tomu nikdo nepotvrdil, že byl žalovaný násilně zadržen v kanceláři, dokud neprohlásil, že směnky podepíše. Soud je toho přesvědčen, že vyhrožování trestním oznámením není nucením ve smyslu §u 870 obč. zák., jež by činilo smlouvu, tedy v tomto případě připojený podpis neplatným, poněvadž žalovaný neměl se čeho báti, když jeho postup ohledně zálohy od žalobkyně přijaté byl správným. Odvolací soud rozsudek potvrdil mimo jiné z těchto důvodů: První soud především zcela správně nepřihlížel k oněm námitkám a skutkovým přednesům, sloužícím jim za podklad, které teprv po uplynutí lhůty §u 557 c. ř. s. byly učiněny. Tyto námitky jsou opožděné a právě proto nemusel první soud s nimi se obírat a není jeho řízení kusé proto, že tak neučinil. Pokud jde o námitku neplatnosti akceptu proto, že byl prý na žalované firmě vynucen, nevšimá si žalovaný toho, že bázeň dle §u 870 obč. zák. musí býti nejen důvodna, nýbrž také neprávem vzbuzena, o čemž ovšem nelze mluvit tenkrát, když